

GET CREATIVE
WITH ART ONLINE

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Αρ. 3 από 8

ΦΥΣΗ

–Υπόβαθρο μαθήματος για εκπαιδευτικούς–

ΣΚΟΠΟΙ και ΣΤΟΧΟΙ της ΕΝΟΤΗΤΑΣ

- Να σκεφτούμε τη φύση και τρόπους που την εξερευνούμε.
- Να αναλογιστούμε τις ανθρώπινες αλληλεπιδράσεις με τη φύση.
- Να εξετάσουμε πώς απεικονίζεται η σχέση μεταξύ ανθρώπων και φύσης στην Τέχνη.

ΕΣΤΙΑΣΗ

Τέχνη, Θεατροπαιδαγωγική, Γλώσσα – Πνευματική, Κοινωνική, Πολιτισμική Κατανόηση

ΕΥΡΟΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Ηλικίες 9 – 11 (Μπορεί να προσαρμοστεί για μαθητές/τριες μικρότερης ή μεγαλύτερης ηλικίας)

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Αναλυτική σκέψη / Δημιουργικότητα / Αντίληψη / Αυτογνωσία

ΘΕΜΑ: «ΦΥΣΗ»

Τι μας έρχεται στο μυαλό όταν σκεφτόμαστε τη θεματική «Φύση»;

Όταν σκεφτόμαστε τη φύση, στον νου μας έρχεται ο φυσικός κόσμος που μας περιβάλλει. Στη διάρκεια των αιώνων, αυτό το περιβάλλον μάς παρείχε τους πόρους για να ζούμε και να αναπτυσσόμαστε. Η φύση όμως μας παρέχει, επίσης, και μέρη για παιχνίδι και χαλάρωση. Ο τρόπος με τον οποίο βιώνουμε τη φύση εξαρτάται από το ποιοι είμαστε, πού βρισκόμαστε και τι κάνουμε. Όμως και η φύση αλλάζει συνεχώς – από εποχή σε εποχή και από χρόνο σε χρόνο.

Σε ορισμένα μέρη, η φύση μερικές φορές φαίνεται να κοιμάται κάτω από ένα στρώμα χιονιού που μας επιτρέπει να κάνουμε σκι και πατινάζ. Σε άλλα μέρη η ζέστη του καλοκαιριού μάς αφήνει απροστάτευτους και χρειαζόμαστε κάποιο μέρος για να προστατευτούμε.

Η φύση παρέχει την τροφή μας και τη γη που καλλιεργούμε αλλά μπορεί επίσης να είναι ένα επικίνδυνο ή τρομακτικό περιβάλλον.

Είναι σημαντικό να σεβόμαστε και να εκτιμούμε το φυσικό περιβάλλον που έχουμε γύρω μας, όπου κι αν βρισκόμαστε στον ποικιλόμορφο κόσμο μας.

Γιατί είναι σημαντική;

Η φύση δίνει πολλά οφέλη στον άνθρωπο. Μας παρέχει τους πόρους που χρειαζόμαστε για να ζήσουμε. Από τον αέρα που αναπνέουμε, το νερό που πίνουμε και το φαγητό που τρώμε, η φύση παρέχει ελεύθερα τα απαραίτητα για την επιβίωσή μας. Υποστηρίζει την οικονομία μας, την κοινωνία μας και την ίδια την ύπαρξή μας.

Η φύση, μας παρέχει επίσης ομορφιά και έμπνευση και τις συνθήκες για να απολαύσουμε τη ζωή με έναν καλύτερο τρόπο. Χωρίς τον καθαρό αέρα, το περιβάλλον, τα φυτά και τα ζώα που υπάρχουν στη φύση, η υγεία και η ευημερία μας θα επηρεάζονταν άσχημα.

Επειδή η φύση είναι ελεύθερη συχνά τη θεωρούμε δεδομένη και γι' αυτό συχνά γίνεται υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Αλλά χωρίς αυτή δεν θα μπορούσαμε να συνεχίζουμε να ζούμε ευτυχισμένοι. Έτσι, ένας πολύ σημαντικός στόχος μας στη ζωή θα πρέπει να είναι να προστατεύουμε και να εκτιμάμε τη φύση.

Πώς επηρεάζει τη ζωή μας/τον κόσμο;

Η υγεία του φυσικού κόσμου έχει άμεσο αντίκτυπο στην υγεία όλων μας. Χωρίς ένα ισχυρό και υγιές φυσικό περιβάλλον δεν μπορούμε να έχουμε τους πόρους που χρειαζόμαστε για την ευημερία μας.

Το να είμαστε στη φύση επηρεάζει επίσης τον τρόπο που νιώθουμε. Η σύνδεση με τη φύση, ή ακόμα και η προβολή εικόνων της φύσης, μπορεί να μειώσει το άγχος και τον φόβο και να αυξήσει τα ευχάριστα συναισθήματα. Το να είμαστε στη φύση όχι μόνο μας κάνει να νιώθουμε καλύτερα συναισθηματικά, αλλά μπορεί επίσης να μειώσει την ένταση των μυών και την αρτηριακή πίεση και να συμβάλει στη σωματική μας ευεξία. Μπορούμε να επωφεληθούμε και να απολαύσουμε τη φύση καθώς περπατάμε, κάνουμε πεζοπορία ή ποδηλασία σε πάρκα ή δάση ή χωράφια. Επίσης, μπορεί να αισθανόμαστε διαφορετικά για τη φύση ανάλογα με το πού ζούμε στη Γη.

Η φύση είναι ζωτικής σημασίας και πρέπει να την προστατεύουμε και να την αξιοποιούμε για να εμπλουτίσουμε τη ζωή μας χωρίς να μειώνουμε τα οφέλη της για τις μελλοντικές γενιές.

Ήξερες ότι...

- Η επιφάνεια της Γης είναι 70% νερό και μόνο 30% ξηρά. Περίπου το 2% είναι γλυκό νερό και το υπόλοιπο είναι αλμυρό. Τα ψάρια μπορούν να ζήσουν είτε σε γλυκό είτε σε αλμυρό νερό, αλλά οι άνθρωποι χρειάζονται γλυκό νερό για να επιβιώσουν. Το νερό από το οποίο εξαρτόμαστε είναι περιορισμένο και πολύτιμο.
- Πριν από 2000 χρόνια, το 80% της Ευρώπης καλύπτονταν από δάση. Σήμερα, υπολογίζεται ότι πλησιάζει μόνο το 37%. Ωστόσο, το ποσοστό διαφέρει από χώρα σε χώρα. Στη Σουηδία είναι 60%, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι μόνο 13%. Στην

Ελλάδα, το αντίστοιχο ποσοστό είναι 31,7%. Η έκταση των δασών επηρεάζει τον αριθμό των ζωικών ειδών που μπορούν να επιβιώσουν στο δασικό βιότοπο.

- Τα βουνά περιέχουν σημαντικές πρώτες ύλες για τη μεταλλευτική βιομηχανία και αξιοποιούνται για ανθρώπινη και βιομηχανική χρήση. Τα παλαιότερα βουνά σχηματίστηκαν πριν από περίπου 400 εκατομμύρια χρόνια.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΕΝΑΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ ΝΑ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙ ΤΗ «ΦΥΣΗ»;

- Η φύση μπορεί να απεικονιστεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους όπως μπορούμε να δούμε στην ποικιλία των αναπαραστάσεων που συναντάμε στις πινακοθήκες και στα Μουσεία Τέχνης. Όπως και στη φύση, τα χρώματα μπορεί να ποικίλλουν από διακριτικά και ζωντανά έως ζωηρά και άγρια.
- Οι τεχνικές μπορεί να είναι υπερρεαλιστικές ή να είναι πιο αφηρημένες. Επίσης, μπορεί να αξιοποιούνται διαφορετικά σχήματα (τετράγωνο, ορθογώνιο, οβάλ, τριγωνικό). Οι καλλιτέχνες μπορεί να χρησιμοποιούν διαφορετικά μέσα από λάδια και νερομπογιές (υδατοδιαλυτά χρώματα) μέχρι σκίτσο με κάρβουνο και ακόμη και διαφορετικές μορφές τέχνης όπως η γλυπτική.
- Οι καλλιτέχνες μπορούν να απεικονίζουν στα έργα τους τη φύση ως παρατηρητές, ενώ άλλοι επιλέγουν να δείξουν την αλληλεπίδραση μεταξύ των ανθρώπων και του φυσικού κόσμου ή ακόμη και να τοποθετηθούν μέσα στον φυσικό κόσμο. Η εξερεύνηση αυτών των σχέσεων περιλαμβάνει βαθύτερα νοήματα από την απλή καταγραφή των τοπίων που βλέπουν. Οι καλλιτέχνες μπορούν να εκφράσουν συναισθήματα και αισθήσεις στους πίνακές τους. Βλέπουμε λεπτομέρειες και χρώματα που ενισχύουν το μήνυμα που θέλουν να εκφράσουν στα έργα τους. Μια φουρτουνιασμένη θάλασσα, για παράδειγμα, μπορεί να εκφράσει όχι μόνο τη φύση αλλά και τη δύναμη, την ανησυχία και ακόμη και τον φόβο.

ΤΟ ΒΑΣΙΚΟ ΜΑΣ ΕΡΓΟ ΣΕ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ

- Τίτλος: **Η LISBET ΨΑΡΕΥΕΙ / LISBET ANGLING**
- Καλλιτέχνης: **Carl Larsson, 1853 - 1919, Σουηδός**
- Μέσο: **Υδατογραφία σε χαρτί**
- Διαστάσεις: **32 x 43 εκ.**
- Ημ/νία ολοκλήρωσης: **1898**
- Τοποθεσία Έκθεσης: **ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ, ΣΟΥΗΔΙΑ**
- Ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3MR33GO>
- Πώς/ Πότε αποκτήθηκε από το Μουσείο; Αγοράστηκε το 1900

Πώς αποδίδεται στον πίνακα η «ΦΥΣΗ»;

Ο καλλιτέχνης δείχνει ένα κορίτσι (τη Lisbet) να στέκεται σε μια γέφυρα κρατώντας ένα καλάμι ψαρέματος. Αυτή είναι η εισαγωγή μας στη σκηνή όπου ο καλλιτέχνης προσπαθεί να αποτυπώσει την ακίνητη λίμνη μπροστά από το κορίτσι και τα δέντρα και τον ουρανό που αντανακλώνται σε αυτή. Η φύση ξεδιπλώνεται μπροστά μας με το μικρό κορίτσι να έρχεται σε αντίθεση με τον πλατύ και ανοιχτό ουρανό. Η Lisbet φαίνεται έντονα στο προσκήνιο του πίνακα, ενώ η φύση απλώνεται στο άπειρο πέρα από αυτή.

Ο καλλιτέχνης Carl Larsson (Καρλ Λάρσον) ζωγράφιζε κυρίως υδατογραφίες. Σε αυτή την εικόνα αναπαριστά την απαλότητα του ακίνητου νερού και των νεφών που ρέουν με την υδαρή βαφή που χρησιμοποιεί για να τα απαθανάτισει, δείχνοντας τη φύση με χαλαρωτικό τρόπο. Ο Λάρσον ζωγράφισε πολλές υδατογραφίες κατά τη διάρκεια της ζωής του, αλλά είναι πιο διάσημος για την προβολή της καθημερινής ζωής της οικογένειας Λάρσον, στη σειρά που ονομάζεται «Ένα Σπίτι».

ΣΕ ΑΝΑΛΟΓΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Υπάρχουν άλλα έργα του ίδιου καλλιτέχνη (ή άλλων καλλιτεχνών) που μας βοηθούν να καταλάβουμε περισσότερο το θέμα μας;

Αυτοί οι 3 πίνακες του Carl Larsson δείχνουν την ποικιλία των τρόπων με τους οποίους αναπαριστά σκηνές της φύσης ή και εσωτερικών χώρων.

Το έργο «Μια μελέτη τοπίου από το Barbizon» (“A landscape study from Barbizon”), είναι ένας πρώιμος πίνακας του Λάρσον με λάδι. Το τοπίο είναι άδειο και χωρίς ανθρώπινη αλληλεπίδραση. Ο πίνακας δίνει μια αίσθηση εγκατάλειψης. Στο τοπίο φαίνεται να υπάρχει άπνοια ενώ σχεδόν μπορούμε να μυρίσουμε το ξερό γρασίδι.

Στο έργο «Ζωγράφος σε ανοιχτό χώρο» (“Open Air Painter”), ο Λάρσον παρουσιάζει ένα χειμωνιάτικο θέμα από το Åsögatan, στο κέντρο της Στοκχόλμης. Ο πίνακας δείχνει την ανθρώπινη αλληλεπίδραση με διαφορετικούς τρόπους – το άλογο να τραβάει το έλκηθρο, ο ζωγράφος να δουλεύει τον πίνακά του στο κρύο φως της ημέρας περιτριγυρισμένος από θεατές, ένα αγόρι με το έλκηθρό του. Οι χρωματικοί τόνοι είναι γκριζωποί, δείχνοντας το γκριζωπό φως της ημέρας.

Το έργο «Προετοιμασία για ένα παιχνίδι» (“Getting ready for a game”) είναι μία από τις εικόνες από το σπίτι του Λάρσον στο Sundborn (Σάντμπορν). Αυτό το έργο είναι πιο χαρακτηριστικό για το ζωγραφικό του ύφος. Ο πλούτος των λεπτομερειών που απεικονίζουν τη συνηθισμένη ζωή της οικογένειας είναι ο ίδιος με αυτόν που μπορούμε να δούμε στο έργο «Η Lisbet ψαρεύει».

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ «ΜΙΛΟΥΝ» ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ

(Παράδειγμα έργου τέχνης από την Ελλάδα)

- Τίτλος : **ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ**
- Καλλιτέχνης: **Θεόφραστος Τριανταφυλλίδης, 1881-1955, Έλληνας**
- Ημ/νία ολοκλήρωσης: **1919**
- Τοποθεσία Έκθεσης: **ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ, ΑΘΗΝΑ, ΕΛΛΑΔΑ**

Τι μας λέει για τη «Φύση»

Ο Έλληνας καλλιτέχνης Θεόφραστος Τριανταφυλλίδης ήταν ιμπρεσιονιστής ζωγράφος. Αυτό είναι φανερό σε αυτόν τον πίνακα που αναπαριστά ένα τοπίο και την όχθη του ποταμού με άμμο να περιβάλλει τα παιδιά. Ίσως δείχνει τη φύση ως ένα μέρος για να εξερευνηθούν.

(Παράδειγμα έργου τέχνης από το Ηνωμένο Βασίλειο)

- Τίτλος: **ΛΟΥΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ASNIERES/ BATHERS AT ASNIERES**
- Καλλιτέχνης: **Georges Seurat**, 1859 – 1891, Γάλλος
- Ημ/νία ολοκλήρωσης: 1884
- Τοποθεσία Έκθεσης: **ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ, ΛΟΝΔΙΝΟ, ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ**

Τι μας λέει για τη «Φύση»

Ο Seurat (Σερά) δείχνει τη φύση εδώ τόσο ως μέρος για τη βιομηχανία που υποστηρίζει την ανθρώπινη ζωή όσο και ως ένα μέρος αναψυχής και χαλάρωσης σε μια ζεστή μέρα. Οι άνθρωποι κολυμπούν και ξαπλώνουν δίπλα στο ποτάμι. Ξεκουράζονται στην ακτή και χρησιμοποιούν μια βάρκα – ίσως για ψάρεμα. Όμως τα εργοστάσια στο βάθος δείχνουν το ποτάμι και ως τόπο βιομηχανίας.

(Παράδειγμα έργου τέχνης από την Ιταλία)

- Τίτλος: **ALLA STANGA**
- Καλλιτέχνης: **Giovanni Segantini, 1858 – 1899, Ιταλός**
- Ημ/νία ολοκλήρωσης: **1886**
- Τοποθεσία Έκθεσης: **ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ**
ΤΕΧΝΗΣ, ΡΩΜΗ, ΙΤΑΛΙΑ

Τι μας λέει για τη «Φύση»

Η φύση και οι συνδέσεις των ανθρώπων με τη φύση είναι τα βασικά θέματα της τέχνης του Giovanni Segantini (Τζιοβάνι Σεγκαντίνι). Σε όλη του τη ζωή ήταν σημαντικό για αυτόν να ζωγραφίζει βουνά και χωράφια και αγροτικές περιοχές με ανθρώπους και οικογένειες με τα ζώα τους. Τα ζώα εδώ συνοδεύουν τους ανθρώπους και φωτίζονται από το «ουράνιο φως» για να αναδειχθεί η σημασία τους.

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

(ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΤΙΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΤΕ ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ ΜΕ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΣΑΣ)

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέξουν από κάθε κατηγορία δραστηριοτήτων που ακολουθεί ή να επινοήσουν δικές τους και διαφορετικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα δημιουργία ψηφιακών εικόνων με χρήση υπολογιστή, δραστηριότητες με μουσική/τραγούδι/ραπ, κ.λπ., ή να ερευνήσουν άλλες πινακοθήκες ή έργα τέχνης που πιστεύουν ότι απεικονίζουν αυτό το θέμα.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Το κινούμενο σχέδιο μπορεί να είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος εμφάνισης κίνησης και δραστηριοτήτων όπως το ριζίμο ενός αντικειμένου, το τρέξιμο ή το πέταγμα. Σε μια σειρά από σχέδια που δείχνουν μια δραστηριότητα, φανταστείτε τον εαυτό σας ως τον κεντρικό ήρωα και δείξτε το γεγονός σε ένα καρτούν με 3 εικόνες. *[toolkit]*

Η υδατογραφία (ακουαρέλα) και η ζωγραφική με νερομπογιές μπορεί να επιτρέψει σε έναν καλλιτέχνη να αποτυπώσει γρήγορα μια σκηνή. Χρησιμοποιήστε χαρτί και διάφορα χρώματα και μάθετε πώς μπορούν να αναμειγνύονται τα χρώματα για διαφορετικά είδη τοπίων.

Φανταστείτε ότι ο πίνακας «Η Lisbet ψαρεύει» είναι μια αφίσα μιας νέας ταινίας. Σκεφτείτε μια ιδέα για μια διαφορετική ταινία και φτιάξτε τη δική σας αφίσα για αυτήν. Συμπεριλάβετε έναν κατάλληλο τίτλο ταινίας που θα προσέλκυε τον κόσμο να την παρακολουθήσει.

ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Φανταστείτε ότι είστε η Λίζμπετ από τον πίνακα ή κάποιος άλλος που ψαρεύει μια όμορφη ανοιξιιάτικη μέρα. Γράψτε ένα γράμμα σε έναν φίλο ή μία φίλη σας για να περιγράψετε την εμπειρία σας και πώς προετοιμαστήκατε, τι είδατε, τι κάνατε.

Αναζητήστε στοιχεία για ένα από τα παρακάτω φυσικά τοπία: δάση, θάλασσες, βουνά, βοσκοτόπια, ωκεανούς. Στη συνέχεια, γράψτε μια διαφήμιση που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την προώθηση αυτού του φυσικού τοπίου στους τουρίστες και παρουσιάστε την στην τάξη.

Με έναν φίλο ή φίλη φανταστείτε έναν διάλογο μεταξύ αγελάδων σε ένα λιβάδι. Συζητήστε τι μπορεί να σκέφτονται και να συζητούν.

Κάντε μια παρουσίαση στην τάξη για τα ψάρια και το ψάρεμα. Τι πιστεύετε για τα ψάρια; Ποια είδη ψαριών έχετε ακούσει; Έχετε μαγειρέψει ή φάει ποτέ αυτά τα ψάρια; Έχετε πάει ποτέ για ψάρεμα;

ΘΕΑΤΡΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Χωριστείτε σε ζευγάρια. Σε κάθε ζευγάρι επιλέξτε ένα στοιχείο της φύσης (άνεμο, φωτιά, κύμα, κ.λπ.) ή ζώο που κάνει έναν ξεχωριστό ήχο. Προσπαθήστε να κάνετε αυτόν τον ήχο πανομοιότυπο μεταξύ των δύο σας. Στη συνέχεια οι παίκτες/ριες μπερδεύονται και απλώνονται στην τάξη. Προσπαθήστε να είστε όσο το δυνατόν πιο μακριά από τον/τη σύντροφό σας. Τώρα όλοι κλείστε τα μάτια σας. Προσπαθήστε να βρείτε τον/τη σύντροφό σας στον χώρο, βγάζοντας μόνο τον συμφωνημένο ήχο σας. Μην ανοίγετε τα μάτια σας μέχρι οι παίκτες/ριες κάθε ζευγαριού να καταφέρουν να βρεθούν.

Σε ομάδες των 5-6 ατόμων, αναλάβετε μια διαφορετική περίπτωση φυσικού τοπίου και συνθηκών: δάσος τη νύχτα, δάσος κατά τη διάρκεια της βροχής, ήρεμη θάλασσα, θαλάσσια καταγίδα κ.λπ. Τι είδους ήχοι θα υπήρχαν; Δημιουργήστε το ηχητικό τοπίο χρησιμοποιώντας τα χέρια, το σώμα, το στόμα ή μικρά αντικείμενα και παρουσιάστε το στην υπόλοιπη τάξη, η οποία θα έχει τα μάτια της κλειστά.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ:

WWF Organisation, Why it's important that we value Nature (Οργανισμός WWF, Γιατί είναι σημαντικό να εκτιμούμε τη φύση)

<https://www.wwf.org.uk/what-we-do/valuing-nature>

WWF Ελλάς – Φύση

https://www.wwf.gr/ti_kanoume/fysh/

Working with Water Colours, Landscape Nature field watercolor painting tutorial 2x speed (Δουλεύοντας με υδατοδιαλυτά χρώματα, Μάθημα ζωγραφικής φυσικού τοπίου με υδατοδιαλυτά χρώματα)

<https://m.youtube.com/watch?v=LzereRZ4WJE>

Weblink to Sundborn, the home of Artist Carl Larsson (Ιστότοπος για το Sundborn, Το σπίτι του καλλιτέχνη Carl Larsson)

<https://www.carllarsson.se/en/>

Weblink to the landscape where Carl Larsson lived (Ιστότοπος για το μέρος που έζησε ο Carl Larsson)

<https://www.visitdalarna.se/en>